

Tết là ngày mừng theo thời tiết, theo vận hành luân chuyển đất trời, theo nông mùa, theo tháng năm. Và sẽ dĩ chúng ta mừng tết trời, mừng tết trăng là vì các thiên thần y như hàng triệu người và chi phối nếp sống con người.

Trước thềm năm mới, người viết Ph&#m Văn B&#n xin kính chúc quý vị và các bạn một năm an khang và thịnh vượng.

Chúc Mừng Năm Mới khi đầu xuân bài viết mới, hành trang mới, hy vọng mới, tuôn hoàn mới, thời tiết mới... Tết cũ, tết vận vật cho chí con người, mà trong đó con người cần chúng ta để nhận là chính, là gốc.

Chúc Mừng Năm Mới còn là ngày mừng sinh nhật chung của mọi người trong chúng ta. Mọi người mừng cho nhau thêm một tuổi, thêm sống lâu, thêm nhân đức, thêm kinh nghiệm, thêm niềm vui... và xin nâng ly rượu mừng.

Tết còn là ngày đoàn tụ với tổ tiên ông bà, với thân bằng quyến thuộc để mọi người chúng ta được sống trên vận chính mình, và đã thế hiên hay bất cứ qua nhúng điếu kiêng cữ nhằm tránh nhúng bấn rồi rồi hay phiền toái mà mình buồn lòng.

1. Lễ Tết

Mọi thời điểm nào thì dân tộc nào cũng có lễ tết, và lễ tết bộc lộ thuần nhiên tâm hồn con người. Nhúng số bất cứ lễ này là để Văn Hóa Việt đặt vào đúng vị trí quan trọng và thích đáng trong cuộc sống của người dân Việt chúng ta.

Theo niềm tin Dân Việt, chúng ta có bốn ngày đại lễ, và Tết là một trong bốn ngày đại lễ dân tộc. Sẽ dĩ để gọi là đại lễ, vì đó là nhúng ngày để biết để chúng ta thờ kính tổ tiên của mọi người, của dòng tộc, của dân tộc. Thờ kính các vị Thần Linh triệu người làm ích cho chúng ta, trong đó phải kể tới Ông Trời (Thiên Chúa) là đấng nguôn sống của toàn thể vũ trụ.

Nh&#ng ni&#m tin Vi&#t l&#i ch&#ng&#ng &# d&#u hi&#u hi&#n linh, ch&# t&# tiên ta không bàn tán, không đi sâu vào cu&#c s&#ng tâm linh hay b&#n tính c&#a các đ&#i t&#&#ng thu&#c v&# th&# gi&#i siêu linh nh&# các tôn giáo. Do đó, ch&# th&#y con ng&#&#i và ch&# l&#y con ng&#&#i làm tiêu chu&#n căn b&#n.

Th&# kính t&# tiên là ni&#m tin n&#n t&#ng sâu xa, và là tâm linh v&#ng ch&#c nh&#t c&#a ng&#&#i dân Vi&#t chúng ta. D&#u còn s&#ng hay đã khu&#t, t&# tiên ông bà c&#a chúng ta luôn luôn là nh&#ng v&# ch&#ng nh&#ng đã tr&#c ti&#p cho chúng ta đi&#m phúc làm ng&#&#i, mà còn luôn luôn yêu th&#&#ng b&#o b&#c, che ch&# phù tr&# và chia s&# cu&#c s&#ng v&#i t&#ng ng&#&#i, trong chúng ta.

Th&# kính t&# tiên còn nh&#c nh&# cho ng&#&#i đang s&#ng c&#n ph&#i luôn luôn ý th&#c v&# nh&#ng &#n ích mà mình đ&#&#c th&#a h&#&#ng, và đ&#ng th&#i, thúc đ&#y ng&#&#i &#y phát huy s&# nghi&#p ân đ&#c c&#a dòng h&# mình, c&#a gia t&#c mình, c&#a dân t&#c mình. Do đó, Tết là ngày đoàn t&# gia đình, ch&#ng nh&#ng, gi&#a nh&#ng ng&#&#i đang s&#ng mà còn đoàn t&# v&#i t&# tiên, v&#i s&# hi&#n đi&#n trong cách s&#ng linh thiêng và h&#&#ng v&# con cháu dân t&#c t&#&#ng lai mai sau.

Đ&#i l&# kính t&# tiên l&#i tăng thêm ý nghĩa và t&#m quan tr&#ng c&#a cu&#c l&# , khi đ&#&#c k&#t chung v&#i Tết, v&#i ngày đ&#u Xuân. B&#i th&#, phong t&#c dân Vi&#t dành su&#t hai tu&#n l&# , t&# 23 tháng ch&#p t&#i mùa 7 tháng giêng, đ&# v&#a kính nh&# T&# Tiên, v&#a đoàn t&# gia đình, mà cũng v&#a m&#ng năm m&#i, m&#ng tu&#i m&#i c&#a t&#ng ng&#&#i, và đ&# m&# đ&#u cho đ&#i s&#ng m&#i c&#a dân t&#c Vi&#t.

2. Ý Nghĩa L&# Tết

Ngày t&# nghìn x&#a dân t&#c ta đã đ&#t L&# Tết vào m&#t đ&#a v&# chính y&#u trong n&#p s&#ng Vi&#t, và m&#i sinh ho&#t xã h&#i cũng đ&#&#c tính theo l&# t&#t. Đ&#i chúng Vi&#t luôn l&#y L&# Tết làm m&#c th&#i gian đ&# s&#p x&#p cho m&#i công vi&#c đ&# li&#u trong năm.

L&# Tết ch&#ng nh&#ng là sinh ho&#t đoàn t&# cho gia đình, cho làng xã, cho đ&#t n&#&#c, mà còn là đ&#p t&# ch&#c long tr&#ng, và mang ý nghĩa nh&#t trong đ&#i s&#ng con ng&#&#i. Ngày l&# t&#t là nh&#ng đ&#p h&#p m&#t, ăn u&#ng, vui ch&#i... mà còn đ&# th&#c hi&#n m&#t s&# công tác nh&#m nâng cao đ&#i s&#ng xã h&#i Vi&#t.

B i đó L T t th t ch t thêm tình đ ng bào, g n bó v i nhau, giúp nhau c m thông, ho c cùng nhau gi i quy t nh ng khó khăn trong cu c s ng chung vi c làng, vi c n c, nh m t o cho đ i s ng c ng đ ng thêm h nh phúc, an vui.

Trong L T t, m i ng i cùng nhau ôn i công đ c, g ng sáng c a T Tiên. L T t là d p nh c nh , s ng th c nh ng nguyên t c n n t ng c a cu c s ng, và nh ng đi m chính y u c a N p S ng Vi t. L T t giúp m i ng i chúng ta nh n đ nh và đi u ch nh cu c s ng, đ s ng tr n v n cu c s ng Làm Ng i.

L T t cũng là d p chúng ta giúp nhau t a r ng cu c s ng. Trong L T t, chúng ta lãnh nh n t quá kh , s ng cho hi n t i, và l u i h u th mai sau. Chúng ta cũng th a h ng công đ c c a T Tiên, và đóng góp thêm ph n tài trí c a mình, nh m trao i cho con cháu, ch ng nh ng s n nghi p, g ng sáng, l i d y d , mà còn phúc đ c, s phù tr , và n p s ng h nh phúc toàn v n.

L T t là ph ng th c tr c ti p nung đúc tinh th n, c ng c ni m tin, s ng th c H n Vi t. L T t còn là d p giúp chúng ta t o thêm công phúc cho chính mình, cho dòng t c, cho m i ng i.

L T t Dân T c là m t ph n tr ng y u trong cu c s ng c a Con Ng i và Xã H i Lo ài Ng i.

B i th b t c lo i gi c nào... n i xâm/ ngo i xâm... đ u tìm và làm đ cách đ Dân T c Vi t ph i lãnh đ m mà t b L T t. Vi c ngăn c m L T t, ch ng nh ng gi c đã th c hi n b ng lu t pháp, b ng ph ng ti n truy n thông, mà còn b ng giáo đ c qua nh ng sinh ho t xã h i đ t n n t ng trên thú v t/ máy móc, hay trên quy n l c/ tôn th lãnh t ch không tôn th T Tiên, ho c trên v t ch t/ vô th c, vô tình, vô th n.

3. Đ i T ng L T t

a. Văn hóa Vi t nh n đ i n Con Ng i qua cu c s ng và L T t Dân T c, t p trung quanh cu c s ng Con Ng i. Nh th , đ i t ng ni m tin dân t c là t gi i h n n i cu c s ng con ng i.

Trong cuộc sống hàng ngày, niềm tin Dân Việt bắt đầu qua đời sống Lâm Việt Phúc Đức, với tiêu chuẩn thẩm mỹ giá trị cuộc sống con người là dung dưỡng hài hòa, tức là tìm để đem hạnh phúc đến cho người khác.

Trong văn hóa Việt, giá trị cuộc sống của con người không được quy định bằng quy định, bằng chức năng, bằng giàu sang uy thế ... cũng không bằng tài năng, nghề nghiệp, dòng họ, khoa bằng bằng cấp, hay bất cứ gì ngoài con người, mà trên việc con người thể hiện chính mình một cách trọn vẹn.

Điểm quan trọng nhất là Chính Sách Quy định Chức của ta đã không có Nhóm Đức Quy định. Tức Vua Hùng và qua suốt dòng Lịch Sử Việt, Vua Quan ta đã không đưa vào quy định chức mà chỉ m h u tài s n, nh th ch hi n hành.

Đi với Vua Quan Việt, chức năng không mang lại đức quy định vật chất. Dù cho quy định chức có cao trọng tới bậc nào đâu chẳng n a, thì cũng không được chia để phong tặng truy n d i. Tức các vua Hoàng Đế đức ng tri u của Dân Việt cũng không có tài s n riêng. Tức là của dân n c, đ u đ c đ i u hành theo quy ch tài s n qu c gia. Vua Quan ta chỉ đ c quy n x d ng đ làm ph ng ti n mà chu toàn nhi m v . Chính Sách Việt đã thể hiện việc tổ h hnh phúc làm người, v a cho chính mình, v a cho nh ng người khác, trong cuộc sống cá nhân cũng nh xã h i, quê h ng dân n c.

Giá trị cuộc sống của một Con Người, chính là nh h ng hnh phúc của người đó đi với nh ng người xung quanh. Trong cuộc sống, ai làm cho người cùng h ng hnh phúc làm người với mình, qua chính mình, thì người đó càng đ c quý trọng h n. Và xã h i ta l i đ c b i u trọng bằng Mặt B c Trăm Con, nên cuộc sống của mọi người chúng ta cũng là một cái b c ch a nh ng người anh em khác. R i tùy theo s c ch a y, tức là tùy theo t m đ h u ích mà người y thể hiện đức chính mình, và đáng quý, đáng trọng.

Bất cứ ai, cũng có thể đ c tôn quý tùy theo s c ch a nh ng người khác trong nh h ng hnh phúc đ c của mình, tức tùy thuộc Dung Đ Đức H ng.

b. Ni m tin ph quát và sâu xa nhất của người Dân Việt là niềm tin vào Ông Trời, Đ ng T o Hóa, Đ ng Sáng T o vũ trụ, mà cũng là Đ ng tr c ti p liên h v i cuộc sống của Con Người. B i đó N p S ng Việt bắt đầu niềm tin này nh m t hi n nhiên.

Cũng trong niềm tin n n t ng c a văn hóa Vi t, là niềm tin vào s tr ng c u c a H n Thiêng con ng i, đ c bi t vào s vnh t n linh thiêng, và đ tr g n gũ c a T Tiên. Linh thiêng và cao c h n h t, là Hai V Kh i T / T c T (M Tiên Cha R ng) vì luôn luôn đ tr cho T c Vi t, con cháu dân t c, con cháu Vi t.

Ni m tin này, đ c bi t tôn quý nh ng V đã có cu c s ng c ng hi n và giúp ích cho nhi u ng i. Tuy v i t m đ khác nhau, nhi u V đã đ c th làm Thành Hoàng, đ c nhi u ng i th kính, và t hi n linh qua vi c phù tr cho dân chúng.

Cùng v i Thành Hoàng, và cũng đ c quan ni m nh Thành Hoàng, là m t s Thiên Th n hi n linh t i Núi Thiêng Sông Linh. T Tiên ta cũng phân bi t rõ ràng V Th n đang hi n linh và chính cái núi, cái sông, cái bi n... Cũng nh nh ng gi ng dân t c khác, T c Vi t y m t tr i làm tâm đ i m cho m i di n bi n c a cu c s ng.

Nh ng văn hóa Vi t không h có d u v t ph ng t trái đ t, hay m t tr i nh nh ng v th n c a các văn hóa khác. B i vì quý, tr ng, m ng... thì khác ý nghĩa v i ph ng t ?

Có khuynh h ng cho r ng, niềm tin Vi t nh ng i vi t nêu trên, là tin v th qu y? Ng i vi t xin th a, trong b Tân c hay sách Kh i Huy n (Apoc.) c a Thiên Chúa Giáo đã xác quy t là nh ng thành ph có nh ng Thiên Th n đ c trách... Và r i Sách Phúc Âm cũng nh n m nh là m i ng i có m t Thiên Th n Gi Minh/ Thiên Th n B n M nh và có i kính hàng năm vào ngày 2 tháng 10. Nhi u thánh đ ng và giáo x kh p n i trên th gi i đ u có Thiên Th n ho c Nhân Th n, t c là Thánh làm Quan Thầy, làm Thành Hoàng... Ni m tin Vi t cũng đã làm cho các nhà truy n giáo ph i kinh ng c, s ng s t và vui m ng. Vì căn b n c a Thiên Chúa giáo, t c là tôn giáo th Ông Tr i, Chúa (Ch) Tr i, Đ c Chúa Tr i.

Và H n Thiêng Dân T c, Th n Linh Sông Núi. H n Dân T c là H n Thiêng c a Ông Bà T Tiên. Các Ngai đã qua đi, nh ng H n Thiêng các Ngai v n vnh t n th gi i bên kia và có th phù tr cho con cháu. Và H n N c là tinh th n dân t c, là truy n th ng dân t c, h ng đ n m i ng i trong n c hành đ ng h u hi u cho i ích chung c a toàn dân.

4. Di n Đ t L T t

a. Văn hóa Việt là kết tinh của những di sản văn hóa con người qua bao thế hệ tồn tại trong cuộc sống.

Do đó cách di sản văn hóa liên lạc giữa con người với môi trường sống, kết nối với thế giới siêu linh, thế giới bên kia, cũng đều cần có và khuôn rập theo cách bao quát của cuộc sống hiện tại. Người đang sống có theo cách tốt đẹp nhất của đời sống gian này mà kính nhớ và khuất mặt, và khuất núi... Đời sống sao âm vậy!

Niềm tin được bao quát qua sinh hoạt thường ngày của người dân Việt, qua việc mừng Lễ Tết, và đức biết qua Nghi Thức Lễ Tết.

Trong ngôn ngữ Việt, chữ th và chữ kính được dùng lẫn lộn nhau, và có cùng một nghĩa. Ca dao Việt Nam: “Tu đâu cho bằng tu nhà, Th cha kính mẹ cũng là đi tu.” Hay “Mặt lòng th mẹ kính cha”... Tuy nhiên, ý nghĩa và tầm vóc của việc th kính này lại thay đổi tùy theo đời sống. Không ai trong chúng ta lại lẫn lộn các tầm vóc cao quý, tâm thành và thiết yếu, giữa th tr và th tiên, th cha mẹ... Và không người Việt nào lại dám coi th tiên là đức tin o hóa toàn năng.

b. Niềm tin của là th là lòng thành, th là lòng tin tưởng, người mẹ, và sùng bái của con người. Nghi thức là th cũng là phụng dưỡng tín di sản và tăng trưởng lòng thành. Vì vậy các đức th của di sản bên ngoài của nghi thức cũng là phần thiết yếu để bao quát niềm tin.

Nghi thức đã đi vào cuộc sống hàng ngày. Dân Việt chúng ta thường bày tỏ lòng kính quý, yêu mến, ủy phẫn bằng cách cúi đầu, cất nón... và dùng những đồ thanh tao, hay những kiếng để đức biết.

5. Mừng 5 Tết: Ngày Đ lễ Kính Tr

a. Th Tr, đức sáng tạo vũ trụ, là niềm tin nền tảng của người dân Việt. Qua mặt trời mặt đất, văn hóa Việt đã lấy tr, mặt trời, ý tr... làm nguồn gốc, làm mẫu mực cho mặt sinh hoạt con người. Cuộc sống của mặt người, của mặt nhà, của mặt làng, và của các nhân vật đều lấy tr làm

gà c.

Sân trßc mßi nhà đßu có Bàn Ông Thiên, đß thß Trßi. Trong nßc, hàng năm đßu có cß hành Lß Tß Trßi rßt trßng thß, do Vua tß tßi thß đô và Quan tß tßi các tßnh.

Lß Tß Trßi đßc tß chßc đßc bißt quan trßng vào ngày mừng 5 Tết, đß mßi ngßi cùng nhau cß hành mßt đßi lß cßa dân tßc, đứng truyßn thßng tß tiên, đứng phßm giá và trßn vßn con ngßi.

b. Vßn đß hißn nay cßa ngßi dân Vißt chúng ta, chßng nhßng là loßi bß nhßng gán ghép thßa thßi... mà còn cßn phßi đißn gißi ý nghĩa và giá trß đích thßc cßa lß tßt dân tßc theo ngôn tß và cách đißn đßt ngôn ngß đßng thßi.

Cßn nhißu sáng kißn thích đáng, và xß đßng nhßng tuyßt kß cßa các bß môn nghß thußt, kß thußt, và phßng tißn truyßn thông, đß luôn bißn đßi đßng thßc trình bày sao cho thích hßp, chßng nhßng vßi tßng lßa tußi, vßi tßng hßng ngßi, mà còn vßi cßm nhßn, và hoàn cßnh sinh hoßt thßi đßi.

Trong nßp sßng thßi trßc, ngày Hßi thßng có các cußc thi và trò vui nhß: thi đß xôi, nßu cßm, làm bánh, dßn tißc, đßt vßi, may qußn áo... đßt pháo, rßc đußc, bßi thuyßn, sáo dißu, treo đèn, kéo chß... làm thß, hát chèo, hát đúm, hát quan hß, hát trßng quân... ca múa, múa xòe, múa rßi... đánh vßt, đánh phßt, đánh côn, leo gißy, lao cßu, leo phao, đu tiên... chßi gà, chßi trâu, chém gà, chém lßn, đánh cá, bßt trßch, thß chim... đánh cß, đánh bßc, xóc đĩa, tß tôm, bài chòi...

Ngày nay, chúng ta lßi cßn nhißu sáng tßo đßc bißt hßp đßn, ßng hßp vßi cußc sßng tràn ngßp kß thußt tßc đß, đißn tß, truyßn thông... Chúng ta cßn luôn sßng đßng hißn thßc, vì khi nào trß thành chißu lß, lßp lßi khuôn thßc cũ... là thißu sßc sßng, lßi thßi và lßc hßu.

Kßt Lußn

T t

Tác Giả: Ph m Văn Bàn

Thứ Tư, 14 Tháng 1 Năm 2009 14:22

Hành trạng m i, có nh th , L T t m i tr thành m t h th ng giáo d c h u hi u, giúp cho toàn th m i ng i h c h i và s ng th c v i tâm h n, phát tri n tâm tu , đem tinh hoa văn hóa dân t c vào cu c s ng th ng ngày c a t ng cá nhân, cũng nh c a toàn dân và c a m i ng i.

M t l n n a, xin Chúc M ng Năm M i!